

Memo

Onderwerp: Kwalitatieve compensatie EHS Veenmuseum

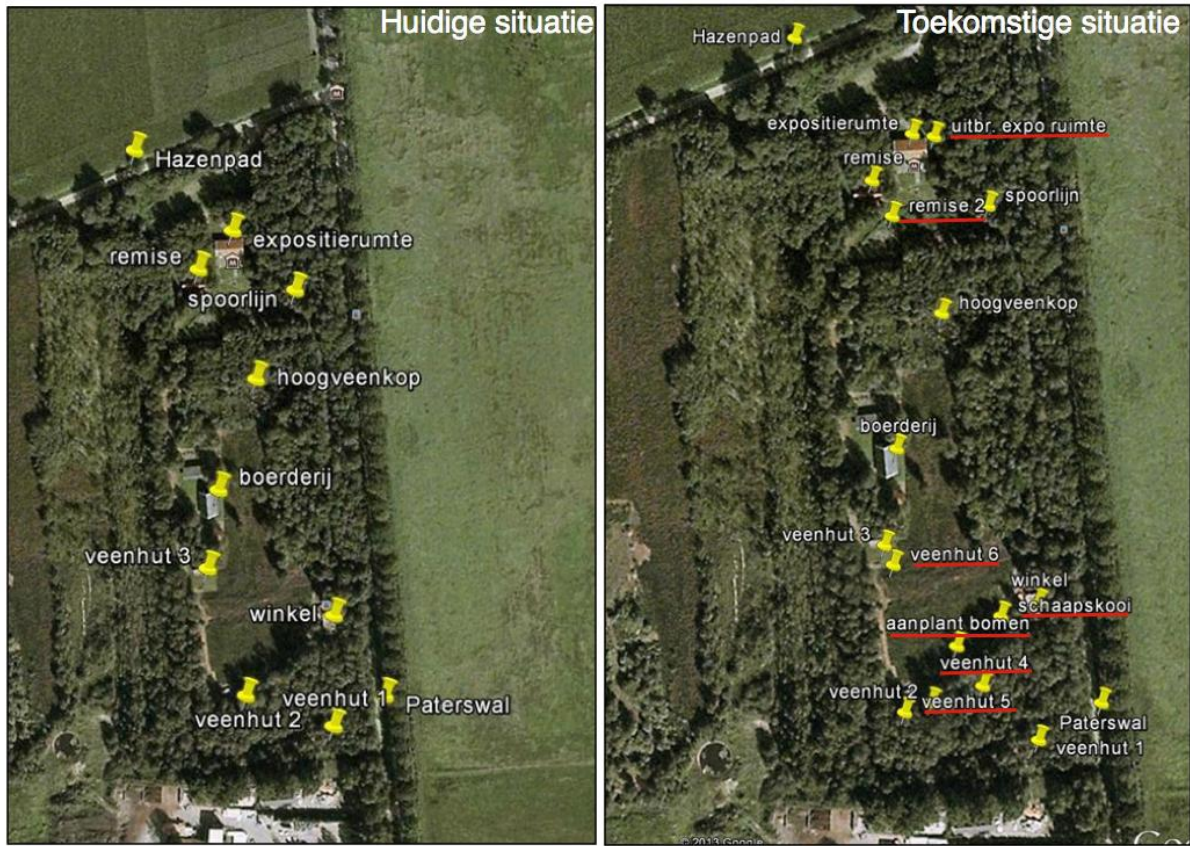
Auteur: Jeroen ter Avest

Inleiding

Het Veenmuseum Vriezenveenseveld is gevestigd aan de Paterswal 11 te Vriezenveen. Het Veenmuseum is een belangrijke toeristisch-recreatieve en maatschappelijke functie in het buitengebied van de gemeente Twenterand. Op een terrein van ongeveer 4 ha. kan de bezoeker kennismaken met de geschiedenis rond de vervening in deze streek tussen 1850 – 1950. De bezoeker krijgt in dit kleinschalige buitenmuseum een goed beeld hoe de mensen in deze streek leefden en werkten in het veen. Het terrein is momenteel ingericht met een expositiegebouw, een veenkruidenierswinkeltje, een oude Vriezenveense boerderij en een drietal veenhutten. Deze bouwwerken zijn zo origineel mogelijk ingericht met gebruiksvoorwerpen uit de verveningstijd.

Over het terrein rijdt een veentreintje de bezoekers rond die ook gebruik kunnen maken van een wandelroute. Het meeste veen op het terrein is destijds al door de particuliere eigenaren afgegraven, maar in het midden van het terrein ligt nog een zorgvuldige bewaard en beheerd hoogveenpakket met een dikte van ± 2 meter. Op het noordelijk en oostelijk deel daarvan groeien veel berkenbomen, op het overige deel groeit nog de oorspronkelijke begroeiing van heide en pijpenstrootjes gras. De jonge berkenopslag wordt hieruit regelmatig verwijderd om de heide de kans te geven tot groeien. Op het terrein liggen enkele grasgebieden, daar waar vroeger het veen is afgegraven. Al met al een uniek terrein voor het Veenmuseum, met op loopafstand het natuurgebied de “Engbertsdijksvenen”.

Om het Veenmuseum blijvend interessant te houden als belangrijke recreatief-toeristische en maatschappelijke functie in de gemeente Twenterand, is het Veenmuseum voornemens om de kwaliteit en professionalisering van het museum verder te versterken. Uitgangspunt daarbij is dat het zeer gewaardeerde gemoedelijke karakter niet wordt aangetast. Om dit te kunnen bewerkstelligen, is een verruiming van de planologische bebouwingmogelijkheden binnen het plangebied van het Veenmuseum Vriezenveenseveld noodzakelijk. Op het terrein wil het bestuur in de komende 5 tot 10 jaar nog een aantal veenhutten realiseren, een schaapskooi plaatsen en het ontvangstgebouw (expositieruimte) beperkt vergroten. Door die geringe uitbreidingen behoudt het Veenmuseum zijn kleinschalige aantrekkelijkheid voor de veelal jaarlijks terugkerende bezoekers. Daarbij is van belang dat die terugkerende bezoekers regelmatig nieuwe museumobjecten kunnen zien die passen in de doelstelling van de Stichting. Een vergelijking tussen de oude en nieuwe situatie is hierna weergegeven. De nieuwe ontwikkelingen ten opzichte van de huidige situatie zijn met een rode kleur onderstreept.

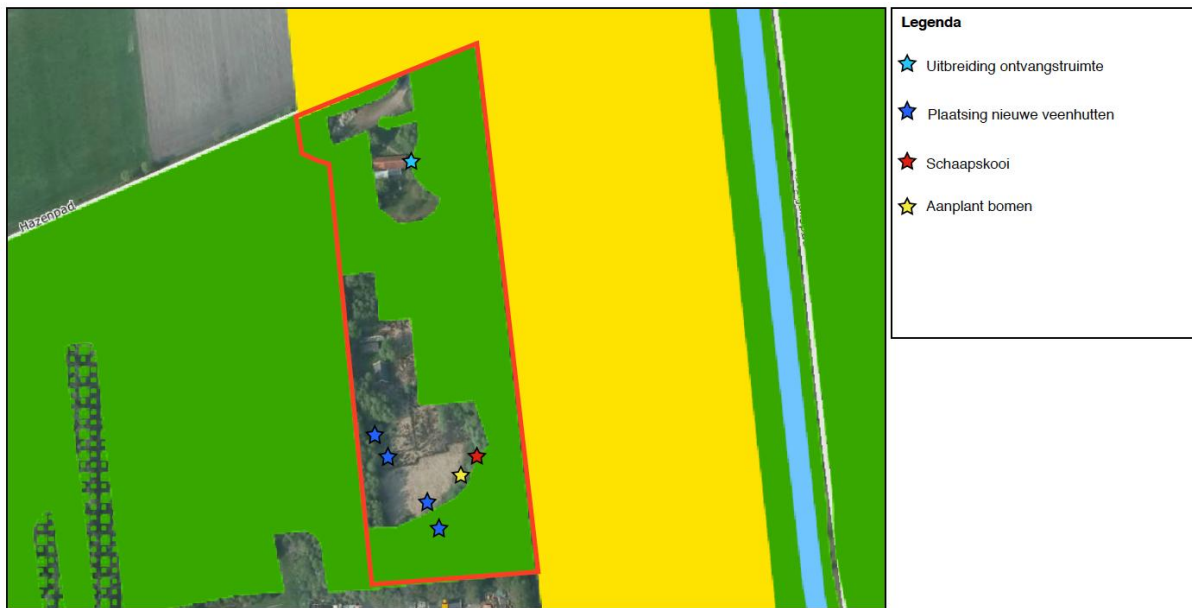

Figuur 1: Huidige vs. Toekomstige situatie

Deels zijn ontwikkeling gepland op gronden aangewezen als EHS. De ligging van de locatie in de EHS is hierna weergegeven. Daarna zijn de nieuwe ontwikkelingen in relatie tot de EHS weergegeven.

Figuur 2: Ligging in de EHS

Figuur 3: Nieuwe ontwikkelingen in de EHS

Te zien is dat er 1 veenhut in de EHS wordt geplaatst en dat de uitbreiding van de ontvangstruimte voor een zeer klein deel in de EHS valt.

Uitbreiding ontvangstruimte

Uitbreiding van het centrale ontvangst en expositiegebouw door realisering van extra toiletten en een toilet voor gehandicapten, vergroting keuken en extra bergruimte. Gewenste oppervlakte 8 x 8 m = 64 vierkante meter. Opbouw van steen. Aantal bomen dat voor het project moet worden verwijderd: 2 berken, waarvan 1 bestaand uit 2 stammen en één enkele boom (zie de foto's).

Plaatsing veenhut

In dit geval veenhut 5 in de EHS. Overige veenhutten worden niet in de EHS geprojecteerd. Gewenste oppervlakte 6 x 4 m = 24 m². Materiaal: hout met plaggendak. Aantal bomen dat voor het project moet worden verwijderd: 1 berk (zie de foto's).

EHS en het provinciaal beleid

Het ruimtelijk beleid voor de EHS is gericht op 'behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden' van de EHS waarbij zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met de andere belangen die in het gebied aanwezig zijn. De kernkwaliteiten binnen de EHS zijn natuurkwaliteit, landschappelijke kwaliteiten en beleving van rust. Voor ontwikkelingen die niet passen binnen de doelstelling van de EHS is geen ruimte, tenzij er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang waar niet op een andere manier aan kan worden voldaan. Daarbij worden de zogenaamde EHS-spelregels: herbegrenzing van de EHS, saldering van negatieve effecten en toepassing van het compensatiebeginsel. Het 'nee, tenzij'-principe en de overige spelregels zijn opgenomen in de provinciale Omgevingsverordening. Er is door toepassing van de spelregels ruimte voor het aanpassen van de begrenzing als daarmee de doelen op een betere manier kunnen worden bereikt. Indien deze ontwikkeling wordt getoetst aan de vermelde regels uit de Omgevingsverordening, blijkt dat er strijd ontstaat met artikel 2.7.3., tweede lid onder a. Het bestemmingsplan heeft immers betrekking op andere bestemmingen dan het behoud, herstel of de duurzame ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van gebieden behorend tot de gebiedscategorieën bestaande natuur:

Artikel 2.7.3 lid 2

Het beschermingsregime voor gebieden die op de kaart als bedoeld in artikel 2.7.2 zijn aangeduid als gebiedscategorie 'Bestaand' wordt vastgelegd in een bestemmingsplan of in beheersverordening. Voor de overige gebieden binnen de EHS geldt dat het beschermingsregime uitsluitend vastgelegd kan worden in een bestemmingsplan. Gebieden die op de kaart als bedoeld in artikel 2.7.2 zijn aangeduid als 'Bestaand' moeten een bestemming krijgen die uitsluitend is gericht op het behoud, herstel of de duurzame ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden. Op basis van artikel 2.7.4 onder 3 is de gemeenteraad bevoegd af te wijken:

Artikel 2.7.4 onder 3

De gemeenteraad is bevoegd om bij de vaststelling van een bestemmingsplan voor relatief kleinschalige ontwikkelingen binnen de EHS af te wijken van het beschermingsregime zoals vastgelegd in artikel 2.7.3 mits is aangetoond en verzekerd dat deze wijziging:

- a) de wezenlijke kenmerken en waarden slechts in beperkte mate aantast,
- b) per saldo gepaard gaat met een versterking van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS,
- c) of een vergroting van de oppervlakte van de EHS, plaatsvindt na een zorgvuldige afweging van alternatieve locaties.

Relatief kleinschalige wijziging bestemmingsplan

Het gaat in voorliggend geval om een relatief beperkte en kleinschalige wijziging van de regels van het

bestemmingsplan. Er is sprake van een het verruimen van de bestaande planologische bebouwingmogelijkheden binnen de huidige plangrenzen van Veenmuseum Vriezenveenseveld. Hiermee kan ter plaatse ongeveer 550 m² aan bebouwing extra worden gebouwd. Hierbij gaat het voor een groot deel om gebiedseigen bebouwing die het gebied typeert en een sterke relatie heeft met het veenlandschap. In de huidige situatie is reeds sprake van medegebruik. De verwijdering van het groen zal tot het meest noodzakelijke worden beperkt.

Beperkte aantasting wezenlijke kenmerken en waarden

Enkel noodzakelijk groen wordt verwijderd daar waar nodig. Voor de verwezenlijking van de plannen worden slechts 3 berken verwijderd. Voor het overige blijft het aanwezige groen intact. Het plangebied wordt reeds omgeven door veelvuldig groen. Extra landschappelijke inpassing is niet mogelijk. Ook is er reeds sprake van medegebruik. De 'groene verbinding' zoals de EHS het beoogd, blijft intact. Significante negatieve effecten op het functioneren van de ecologische hoofdstructuur zijn niet te verwachten aangezien in de huidige situatie reeds sprake is van menselijke invloed door recreatie en bebouwing.

Behoud kwaliteit en kwantiteit EHS

Zoals uit de planbeschrijving in hoofdstuk 3 blijkt, zal enkel noodzakelijk groen worden verwijderd daar waar nodig. De 'groene verbinding' zoals de EHS het beoogd, blijft intact. Significante negatieve effecten op het functioneren van de ecologische hoofdstructuur zijn niet te verwachten aangezien in de huidige situatie reeds sprake is van menselijke invloed door recreatie en bebouwing.

Zorgvuldige afweging van alternatieve locaties

Er is een duidelijke relatie met de al aanwezige bebouwing en omliggend landschap. Het veenmuseum is sterk gelieerd aan het omliggende veenlandschap. Dat de gewenste plannen binnen de grenzen van het huidige plangebied wordt gerealiseerd, ligt dan ook voor de hand. Reële alternatieven zijn niet voor handen.

Compensatie

Ten eerste wordt nieuwe aanplant gerealiseerd. Aan de formele voorwaarde voor herinplant kan in het plan voor de komende vijf jaar worden voldaan door in totaal 4 berken met een totaal van 6 stammen x de gevraagde vermenigvuldigingsfactor van 1,3 is 7,8 bomen = 8 bomen aan te planten. Deze herinplant is gepland op het grasveld voor het winkeltje rond de te realiseren schaapskooi. Rond deze schaapskooi zullen in totaal zo'n 20 berken worden aangeplant. Er wordt voor berken gekozen omdat dit de boomsoort is die het eerst op het afgegraven veen groeide.

Kwalitatieve compensatie zal plaatsvinden door verschalingsbeheer op de graslandjes. Tevens is het een optie om enkele schapen op de gronden te laten grazen. Onder moeilijk werkbaar arbeidsomstandigheden, zoals wanneer het land erg nat is, is de schaapskudde het ideale alternatief om de vegetatie kort en de kosten laag te houden. Ecologisch gezien is de kudde ook zeer waardevol. Soorten als jeneverbes, zonnedaauw en grasklokje doen hun herintrede dankzij de bodembetreding. Daarnaast levert de kudde een esthetische bijdrage. Educatief gezien is de kudde van grote waarde vanwege de "aibaarheid" en de mogelijkheid tot verstrekking van uitgebreide "natuurinformatie". Ook kan de kudde vanuit toeristisch-recreatief oogpunt een meerwaarde hebben.

Conclusie

Gezien de zeer beperkte impact van de ontwikkelingen op de EHS en de maatregelen tot compensatie, wordt voldaan aan de voorwaarden tot het verlenen van ontheffing van de Omgevingsverordening Overijssel op grond van artikel 2.7.6 van de Omgevingsverordening. Er is sprake van een relatief kleinschalige wijziging van het bestemmingsplan of van de regels ter zake van het gebruik van grond en er is aangetoond en verzekerd dat deze wijziging de wezenlijke kenmerken en waarden slechts in beperkte mate aantast, de kwaliteit en kwantiteit van de EHS op het betreffende gebiedsniveau tenminste behoudt, plaatsvindt na een zorgvuldige afweging van alternatieve locaties en maatregelen bevat die resulteren in een goede landschappelijke en natuurlijke inpassing.

